

Ἡ ΣΤΙΛΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'.

Συνδρομή ἰσησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐκαστ. ἔτους καὶ εἶναι ἰσησία. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

24 Ἰουλίου 1888

Ο ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ ΤΟΥ ΦΙΕΣΚΟΥ

Πρίγκηψ διάδοχος τοῦ Σάξεν Μάϊνιγγεν.

Α'

Τὸ ὄνομα τοῦ πρίγκηπος διαδόχου τοῦ Σάξεν Μάϊνιγγεν ἦτο ἤδη γνωστὸν ἐν Ἑλλάδι καὶ πρὸ τῆς ἀρτί δημοσιευθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἑλληνικῆς μεταφράσεως ἐνὸς τῶν τοῦ Σχιλλέρ ἄραμάτων, τῆς *Συναγωγῆς τοῦ Φιέσκου*. Καὶ ὅσοι δὲν ἐγνώρισαν προσωπικῶς τὸν πρίγκηπα Βερνάρδον κατὰ τὰς δύο αὐτοῦ ἀνά τὴν Ἑλλάδα περιηγήσεις ἐν ἔτεσι 1873 καὶ 1884, ἀλλ' ἀνέγνωσαν πολλάκις πολλὰ ἐν τῷ ἑλληνικῷ τύπῳ περὶ τῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἰδιαιτέρας στοργῆς τοῦ Γερμανοῦ ἡγεμονίδου, εἶδον οὐχὶ ἀπαξ ἀναγεγραμμένον ὅτι ὁ πρίγκηψ ἐσπούδαζε μετ' ἀκαταπονήτου ζήλου τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν, ὁ δὲ κύκλος τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας* καὶ δειγμα τῆς ἑλληνομαθείας αὐτοῦ ἔλαβε τὸ περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου ἄρθρον τοῦ Γερμανοῦ συγγραφέως Λινδάου ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος γλαφυρώτατα ἐξελληνισθὲν καὶ εὐμενῶς παρασχεθὲν τῇ *Ἑστίᾳ* πρὸς δημοσίευσιν. Λόγος δὲ πολὺς ἐγένετο πρὸ τινος ἐνταῦθα καὶ περὶ διδασκαλίας τῶν *Περσῶν* τοῦ Δισχύλου, ὧν τὰ χωρικὰ λαμπρῶς ἔχει μελοποιήσει ὁ πρίγκηψ Βερνάρδος, συνδυάσας οὕτω τὴν πρὸς πᾶν ἑλληνικὴν ἀγάπην μετὰ τῆς μουσικῆς αὐτοῦ εὐφυΐας.

Ἄλλὰ κυρίως διὰ τῆς μεταφράσεως ταύτης τοῦ *Φιέσκου*, ἧς ἀντίτυπον εὐμενέστατα ἀποσταλὲν ὑπὸ τοῦ εὐγενοῦς μεταφραστοῦ ἔχω ἀνά χεῖρας, διὰ τῆς μεταφράσεως ταύτης τὸ ὄνομα τοῦ Γερμανοῦ πρίγκηπος καθίσταται νῦν γνωστὸν καὶ φίλτατον εἰς τὸ Πανελλήνιον.

Ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ εἰρημένου βιβλίου δηλοῦνται σαφῶς τὰ αἷτια καὶ ὁ σκοπὸς ταύτης· καὶ δὲν κρίνω ἀπὸ σκοποῦ, ἀντὶ πάσης ἰδίας περὶ τούτου γνώμης ν' ἀντιγράψω αὐτὸν τὸν πρόλογον, καὶ διότι προσέτι ἐν ταῖς ὀλίγαις αὐτοῦ γραμμαῖς εἰλικρινῶς καὶ εὐγλώττως ἐκδηλοῦνται τὰ εὐγενῆ καὶ πρὸς τὴν Ἑλλάδα φίλα αἰσθήματα τὰ πληροῦντα τὴν ἡγεμονικὴν καρδίαν τοῦ μεταφραστοῦ:

«Τὴν τραγωδίαν ταύτην τοῦ ἐνδόξου Γερμανοῦ ποιητοῦ Φρειδερίκου Σχιλλέρου μετέφρασα χάριν ἀσκήσεως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἐπειδὴ δὲ μοι φαίνεται ὅτι ἡ μετάφρασις αὐτῆ δὲν ἀπέτυχεν, τολμῶ νὰ προσφέρω αὐτὴν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κοινόν, τῆς φιλόφρονος ὑποδοχῆς τοῦ ὁποίου, κατὰ τὴν πρό τιμων ἐτῶν ἐν Ἑλλάδι περιοδεῖαν μου, διατηρῶ πάντοτε ζωηρὰν καὶ εὐγνώμονα ἀνάμνησιν.

«Ἡ τραγωδία αὕτη εἶνε τὸ δεύτερον ἔργον τοῦ Σχιλλέρου, γραφεῖσα κατὰ τὸ εἰκοστὸν τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, εἰς τὰ περίεξ τῆς γενεθλίου μου πόλεως, ὅπου ὁ ποιητὴς κατῴκησεν ἐπὶ δύο ἔτη, διαφεύγων τὰς καταδιώξεις τοῦ ἡγεμόνος του, δουκὸς τῆς Βυρτεμβέργης.

«Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὴν ἐσπέραν ὥραίας θερινῆς ἡμέρας, καθ' ἣν παῖς ἔτι ὢν, εἶδον τὴν τότε ἀκόμη ζῶσαν γηρικὴν θυγατέρα τοῦ ποιητοῦ, ἀκούουσαν μετὰ συγκινήσεως τὴν ἀνάγνωσιν σκηνῶν τιων τοῦ δράματος τούτου, ἐν ᾗ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου θρανίου καὶ ἐσκιάζετο ὑπὸ τῶν δένδρων ἐκείνων, ὑπὸ τὰ ὁποῖα ὁ μέγας πατήρ της εἶχε σχεδιάσει τὴν παροῦσαν τραγωδίαν. Ἴσως συνετέλεσεν ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐντυπώσεώς μου ταύτης, ἵνα καὶ ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις διατηρήσω πλείονα ἀγάπην καὶ προτίμησιν πρὸς τὸ δράμα τοῦτο, ἔργον τῆς νεότητος τοῦ Σχιλλέρου, ὅπερ διδασκόμενον ἀπὸ τῆς σκηνῆς, ἐνθουσιάζει καὶ σήμερον ἀκόμη τοὺς θεατὰς πανταχοῦ τῆς Γερμανίας.

«Ἐὖχομαι καὶ ἐλπίζω ὅτι τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν θὰ ἐμποιήσῃ ἡ ἱστορικὴ αὕτη τραγωδία καὶ εἰς τὸν εὐφυᾶ λαὸν τῶν Ἑλλήνων».

Πρὸς τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐλπίδα τοῦ μεταφραστοῦ βεβαίως θέλει ἀπαντήσῃ ἀξίως τὸ ἑλληνικὸν κοινόν διὰ τῆς ὑποδοχῆς ἧς θέλει τύχη τὸ ἐξελληνισθὲν σχιλλέριον δράμα καὶ ὡς ἀνάγνωσμα καὶ ὡς παράστασις ἐπὶ ἑλληνικῆς σκηνῆς. Οὐδὲ ὅλως ἀμφιβάλλω ὅτι οἱ δραματικοὶ θίασοι θὰ σπεύσωσι ν' ἀντικαταστήσωσι διὰ ταύτης τὸ γλωσσικὸν ἐκείνο ἐξάμβλωμα, ὅπερ ὡς μετάφρασιν τοῦ *Φιέσκου* ἀνεπιβάζον ἄχρι τοῦδε ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ὡς πρὸς τὴν ἐντύπωσιν δ' ἣν ἐμποιοῦσιν εἰς τοὺς Ἑλληνας θεατὰς,

καίπερ μετρίως διδασκόμενα σὺν τοῖς ἄλλοις ἀριστοτεχνήμασι καὶ τὰ ἔργα τοῦ Σχίλλερ, ὁ παραστάς ποτε δύναται νὰ μαρτυρήσῃ. Ἡ διδασκαλία κακοτέχων δραματικῶν ἔργων, σκοποῦντων νὰ σαγηνεύσωσι τὸ κοινὸν δι' ἐπιδεικτικῶν σκηνογραφημάτων, διὰ χαρακτήρων ὑπερφυσικῶν, διὰ περιπλόκου καὶ τερατώδους ὑποθέσεως, ἔργων ὧν βρῖθει τὸ φορητὸν δραματολόγιον τῶν ἐλληνικῶν θιάσων, δὲν κατώρθωσεν, εὐτυχῶς, νὰ διαφθεῖρῃ ἐντελῶς τὴν πρὸς τὸ ἀληθῶς καλὸν ἔμφυτον κλίσιν τοῦ ἐλληνικοῦ κοινοῦ.

Ὅσαίς παρίσταται ἐν τοῖς ὑπαιθρίοις θερινοῖς θεάτροις ἔργον μεγάλου ποιητοῦ, τὰ χίλια τόσα ξύλινα θρανία κατέχονται ὑπὸ θεατῶν πάσης τάξεως ἐρχομένων ἵνα φωτίσωσι τὸ πνεῦμα αὐτῶν διὰ τῶν ἀκτίων τῆς μεγαλοφυΐας. Αὐτό, τὸ μὴ πεφημισμένον ἐπὶ τάξει ἐλληνικὸν κοινόν, προκειμένου περὶ συνελύσεων καὶ πολιτικῶν διαδηλώσεων, παρίσταται ἐκεῖ ἀγνώριστον ὅλως, τεῖνον τὸ βλέμμα καὶ τὴν ἀκοὴν πρὸς τὴν σκηνήν, παρακολουθοῦν ἐν συγκινήσει τὴν ἐκτύλιξιν τοῦ δράματος. Καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς παραστάσεως ὁ ἐρευνῶν τὰς μορφὰς τῶν ἐν συγκινήσει καὶ θαυμασμῷ ἀπερχομένων θεατῶν διακρίνει εὐγενεστέρην τινα ἐπ' αὐτῶν ἔκφρασιν, ὡς ἂν ἀπέμεινεν ὑστάτη τις ἀνταύγεια ἐκ τοῦ θεοῦ φωτός τῆς τέχνης· καὶ ὁ τεῖνον τὸ οὖς ἀντὶ κοινῶν καὶ τετριμμένων διαλέξεων ἀκούει ἀπεμνημονευθέντας λόγους, λαμπράν τινα φράσιν ἐκ τοῦ διδαχθέντος ἀριστουργήματος.

Τοιαύτας ἐντυπώσεις διατηρῶ ἐν τῇ μνήμῃ μου, ἀναπολῶν παραστάσεις τοῦ *Ἀμλετ*, τῆς *Αἰμιλίας Γαλόττε*, τῶν *Ληοτῶν* καὶ τοῦ *Φιέσκου* αὐτοῦ. Καὶ ἂν ὁ πρίγκηψ τοῦ Σάξεν Μάινιγγεν, κατερχόμενος τὸ τρίτον ἐν προσεχεί μελλόντι εἰς Ἑλλάδα, παραστῆ ἐν ἐλληνικῷ θεάτρῳ, διδασκόμενου αὐτοῦ τοῦ δράματος, ὅπερ τόσῳ γλαφυρῶς ἐξελλήνισεν, ἂν μὴ εὐαρεστηθῆ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς διδασκαλίας, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐντυπώσεως ἣν ἐμποιεῖ τὸ ἔργον εἰς τὸ ἐλληνικὸν κοινόν πληρέστατα ἱκανοποιούμενος θέλει ἀνομολογήσῃ ὅτι καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ ἐλπίς αὐτοῦ ἐξεπληρώθησαν, καὶ ὁ πρὸς ἐξελλήνισιν τοῦ ἔργου κόπος αὐτοῦ ἔτυχε τῆς ὑψίστης ἠθικῆς ἀμοιβῆς, νὰ τύχῃ τοῦ σκοποῦ ὃν ἐπέδιωκεν.

B'

Ὁ διεξερχόμενος τὰς σελίδας τῆς μεταφράσεως τοῦ *Φιέσκου* αἰσθάνεται βαθμηδὸν αὐξάνον τὸ διάφορον αὐτοῦ περὶ τοῦ μεταφραστοῦ, καὶ οὐχὶ μόνον περὶ τοῦ προῖώπου αὐτοῦ ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ τρόπου δι' οὗ ἠδυνήθη ὁ πρίγκηψ νὰ σπουδάσῃ τόσον τελείως τὴν

νέαν ἐλληνικὴν καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς ἀφ' ἧς ὠρμήθη εἰς τὴν σπουδὴν αὐτῆς.

Ὁ πρίγκηψ Βερνάρδος διάδοχος τοῦ δουκάτου Σάξεν Μάινιγγεν ἐγεννήθη τῇ 1 Ἀπριλίου 1851 καὶ εἶνε υἱὸς τοῦ νῦν ἡγεμονεύοντος δουκὸς Γεωργίου, γνωστοῦ ἀνά τὴν Γερμανίαν πᾶσαν διὰ τὰ φιλόμουσα αὐτοῦ αἰσθήματα καὶ ἰδίᾳ διὰ τὴν πρὸς τὸ θέατρον ἔξοχον στοργήν. Ὁ δουξ τοῦ Σάξεν Μάινιγγεν τῇ ἰδίᾳ ἀκαταπονήτῳ μερίμνῃ, τῇ ἰδίᾳ ἀδραξὶ δαπάνῃ κατώρθωσε νὰ μορφώσῃ ἐν τῇ μικρᾷ αὐτοῦ πρωτεύουσῃ τὴν ἀρίστην δραματικὴν σκηνὴν τῆς Γερμανίας, οὕτως ὥστε ὁ θιάσος τοῦ Μάινιγγεν περιέρχεται νῦν τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Γερμανίας καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς παριστάνων ὡς ὑποδείγματα τελείας διδασκαλίας τὰ ἔργα τῶν μεγάλων δραματικῶν ποιητῶν. Ἐπρόκειτο δὲ καὶ εἰς Ἀμερικὴν ν' ἀπέλθῃ ὅπως δώσῃ σειρὰν παραστάσεων πρὸ τινος ἀδραξὶ πληρωμῆ, ἀλλ' αἱ μετὰ τοῦ ἐργολάβου διαπραγματεύσεις διεκόπησαν ἐνῶ εἶχον σχεδὸν τελειώσει.

Ὁ πρίγκηψ Βερνάρδος ἀπὸ τῆς νηπιακῆς ἔτι ἡλικίας ἠσθάνετο, ὡσεὶ ὀρμεμφύτως, κλίσιν πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπιθυμίαν νὰ ἐκμάθῃ τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν. Ἦτο μόλις δωδεκαετῆς ὅτε παρεδόθη ὑπὸ τοῦ δουκὸς πατρὸς του εἰς τὸν καθηγητὴν Ρόσμανν πρὸς διδασκαλίαν.

— Καὶ τί πρὸ πάντων θὰ ἐπεθύμει νὰ μάθῃ ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης; ἠρώτησεν ὁ καθηγητῆς ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ δουκὸς.

— Ἑλληνικά! ἀπεκρίνατο ἐτοίμως καὶ ζωηρῶς ὁ παῖς.

— Εἶνε πολὺ δύσκολα! ἀνταπήντησε γελῶν ὁ καθηγητής.

Ἡ ἐπιθυμία τοῦ πρίγκηπος ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἀνεκπλήρωτος, ὡξύνθη δ' ἐτι μάλλον ὅτε ἐπέσκηψατο τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκίαν τῷ 1873. Ἦτο τότε ἀνὴρ τέλειος, στρατιώτης ἀληθῆς· εἶχε μετὰσχῃ τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου τοῦ 1870 καὶ ὑπηρετεῖ ὡς ὑπολοχαγὸς παρὰ τῷ πρωσικῷ στρατῷ. Ὡς ἔλεγε κατόπιν, ἠσθάνετο ἐγκάρδιον λύπην κατὰ τὴν περιήγησιν ἐκείνην ἀκούων τοὺς Ἑλληνας ὀμιλοῦντας τὴν γλυκεῖαν γλῶσσαν καὶ μὴ ἐνοσῶν παντάπασι ταύτην. Ἀλλ' ἐπανελθὼν εἰς Γερμανίαν ἐπέδωθη καὶ πάλιν εἰς ἄλλας ἐργασίας καὶ μελέτας, καὶ ἡ ἐπιθυμία του ἐκ νέου ἀνεστάλη.

Τῷ 1877 συνεδέθη διὰ γάμου πρὸς τὸν αὐτοκρατορικὸν οἶκον τῆς Γερμανίας νυμφευθεὶς τὴν κατὰ ἐννέα ἔτη νεωτέρην αὐτοῦ θυγατέρα τοῦ τότε διαδόχου, ἄρτι δ' ἐπὶ τοῦ θρόνου μετὰ τρίμηνον ἀρχὴν τελευτήσαντες Φρειδερίκου Γ'. Ἡ πριγκίπισσα Καρλόττα φημίζεται ἐπὶ κάλλει καὶ χάριτι καὶ τελειότητι ἀγωγῆς. Ὅδοιπορικαί δ' ἐντυπώσεις αὐτῆς καλλιπέσταται ἐξ ἐκδρομῆς πρὸς τὸν Β. Πόλον ἐν τύπῳ ἐπιστο-

λῶν πρὸς τὸν πάππον αὐτοκράτορα, ἀνεγνώσθησαν ἀπλήστως πρὸ τινῶν ἐτῶν ἐν τῷ γερμανικῷ τύπῳ δημοσιευθεῖσαι.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Βερολίνου δὲν ἐλησμόνησαν ἐτι τὴν ἡμέραν τῶν γαμῶν τῆς πριγκιπίσσης Καρλόττας. Ὅχι μόνον διότι κατ' ἐκείνην ἑώρτασεν δλόκληρος ἡ πόλις καὶ ἐφωταγωγῆθη τὴν νύκτα, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλο τι σχετικὸν ἐπεισοδιον. Κατὰ παλαιὸν αὐλικὸν ἔθιμον ἐν Πρωσσίᾳ, νυμφευομένης πριγκιπίσσης ἐκ βασιλικοῦ αἵματος, ὁ πρῶτος τῶν ὑπουργῶν τοῦ Στέμματος ὀφείλει νὰ χορεύσῃ μετ' αὐτῆς κρατῶν λαμπάδα ἀνὰ χεῖρας. Ἀνεμένον λοιπὸν πάντες μετὰ περιεργείας, οἱ μὲν παριστάμενοι νὰ ἴδωσιν οἱ δὲ μὴ παριστάμενοι νὰ μάθωσιν πῶς θὰ διεξῆγε τὸ χορευτικὸν αὐτὸ γυμνασμιον ὁ σιδηροῦς ἀρχικαγκελλάριος. Ἄλλ' ἐκεῖνος διὰ τῆς αὐτῆς διπλωματικῆς δεξιότητος, δι' ἧς λύει τὰ δυσχερέστεχα εὐρωπαϊκὰ ζητήματα, ἔλυσε καὶ τὸ προσωπικῶς αὐτὸν ἀφορῶν παρέκαμψε τὴν αὐλικὴν διατύπωσιν καὶ διαψεύσας τὰς προσδοκίας ἐκείνων, ὅσοι ἦσαν ἔτοιμοι νὰ μειδιάσωσιν ἐπὶ τῷ χορῷ αὐτοῦ, διετήρησε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑορτῆς ἀκλόνητον τὴν σοβαρὰν καὶ ἀγέρωχον στάσιν.

Γ'

Ὁ πρίγκηψ Βερνάρδος ἐξηκολούθησεν ὑπηρετῶν ἐπὶ ἔτη ὡς λοχαγός, εἶτα δὲ ὡς ταγματάρχης ἐν τῷ ἐπιτελείῳ τοῦ πρωσσικοῦ στρατοῦ. Τὸν βαθμὸν δὲ τούτου ἔφερον ὅτε κατὰ τὸ 1884 ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ ἐκ νέου τὴν Ἑλλάδα. Ἄλλ' ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ νῦν τὴν χώραν ἡμῶν, ἀφοῦ πρῶτον καταστῆ κάτοχος τῆς λαλομένης ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἐζήτησε διδάσκαλον Ἕλληνα καὶ εὔρεν ἄριστον τὸν ἐν Βερολίῳ δημοσιογραφοῦντα λόγιον κ. Ι. Κ. Μισσοτάκην ἐκ Κρήτης. Ἡ διδασκαλία ἤρξατο μετ' ἀμοιβαίου ζήλου, τοῦ μὲν μαθητοῦ ὀφειλοντος μετὰ δέκα ἐβδομάδας ν' ἀπέλθῃ εἰς Ἑλλάδα καὶ σπεύδοντος κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἵνα ὡς πλεῖστα διδαχθῇ, τοῦ δὲ διδασκάλου φιλοτιμουμένου ἐκ τῆς ιδέας ὅτι διὰ τῶν μαθημάτων αὐτοῦ ἐνίσχυεν ἐν τῷ πνεύματι καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ξένου ἡγεμονίδου τὴν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν γλώσσαν ἡμῶν ἀμετρον αὐτοῦ ἀγάπην.

Ὁ πρίγκηψ ἐδιδάσκετο κατ' ἑκάστην ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Σαρλοττεμβούργου. Ἡ φιλοπονία δ' ἦν ἀνέπτυξε κατὰ τὸ διάστημα τῆς πρώτης ταύτης περιόδου τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ὑπῆρξεν ἀνυπέβλητος. Ἐπειδὴ τὴν ἡμέραν ἐπιοχολεῖτο ὑπὸ τῆς ἐν τῷ στρατιωτικῷ Ἐπιτελείῳ ὑπηρεσίας, ἐμελέτα ἰδίως ἀγρυπνῶν τὰς νύκτας. Αἱ δὲ βερολιναιαὶ ἐφημερίδες τοῦ ἔτους ἐκείνου

ἐγραφοῦν ὅτι ὁ πρίγκηψ τοῦ Μαϊνίγγεν καὶ τὴν ἀμαξάν αὐτοῦ εἶχε μεταβάλλῃ εἰς σπουδαστήριον. Καὶ ἀληθῶς ὁσάκις μετέβαινεν εἰς δεῖπνα ἢ χοροὺς τῆς Αὐλῆς, φέρων τὴν ἀπαστράπτουσαν στρατιωτικὴν αὐτοῦ στολὴν, ἐκράτει ἐτι ἑλληνικὸν βιβλίον ἀνὰ χεῖρας ἐποχούμενος καὶ κατέλειπεν αὐτὸ μόνον ἀφικνούμενος πρὸ τῆς θύρας τῶν Αὐτοκρατορικῶν Ἀνακτόρων.

Αὐτὴν τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τῶν γενεθλίων του δὲν ἐνέει κατ' οὐδένα λόγον νὰ στερηθῇ τοῦ ἑλληνικοῦ μαθήματος, καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς προηγουμένης ἡμέρας οὐδ' εἶπέ τι τῷ διδασκάλῳ αὐτοῦ. Ὁ κ. Μισσοτάκης ἦλθε κατὰ τὴν ὀρισμένην ὥραν εἰς Σαρλοττεμβούργον, ἰδὼν δὲ τοῦ ἀνακτόρου τὴν αὐλὴν πλήρη αὐλικῶν ἀμαξῶν καὶ ἄνω εἰς τὸ παράθυρον ἰστάμενον αὐτὸν τὸν ἄρτι θανόντα Αὐτοκράτορα μετὰ τῆς Αὐτοκρατείας, ἔστρεψε τὸ βῆμα πρὸς τὸ Βερολίνον ὑποθέσας ὅτι ὁ πρίγκηψ ἐλησμόνησε νὰ προαγγεῖλῃ αὐτῷ ὅτι εἶχε τὰ γενεθλιά του κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Τότε ὁ φιλόπονος μαθητὴς ἰδὼν ἐκ τοῦ παραθύρου τὸν διδάσκαλον ἀπερχόμενον καὶ φοβούμενος μὴ ὁ θαλαμηπόλος ὁ σταλείς, ὅπως ἀνακαλέσῃ αὐτόν, δὲν προφθάσῃ, ἠνέφξε τὸ παράθυρον καὶ ἐφώναξε πρὸς τὸν διδάσκαλον νὰ ἐπανεέλθῃ, μειδιῶντων τοῦ πενθεροῦ καὶ τῆς πενθεράς.

Τὸ μάθημα ἤρξατο εὐθὺς ὡς ἀπῆλθον ἐκεῖνοι, ἀλλ' ἐδέησε νὰ διακοπῇ πεντάκις ἕνεκα τῆς ἀφίξεως ἄλλων ἐπισκεπτῶν, τοῦ πρίγκηπος δυσανασχετοῦντος ἐκάστοτε ἐπὶ τῇ διακοπῇ. Οὕτω κατάρθρωσεν ἐντὸς μόνον δύο μηνῶν καὶ ἡμίσεος, οὐχὶ μὲν τελειῶς κάτοχος τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης νὰ καταστῆ, ἀλλὰ καταπληκτικῶς νὰ προσδεύσῃ ἐν τῇ σπουδῇ ταύτης. Καὶ κατὰ τὴν δευτέραν περιόδειαν αὐτοῦ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα ὀμίλει μὲν ὀλίγιστα ἑλληνικὰ, ἐνόει δ' ὅπως δῆποτε τοὺς ὀμιλοῦντας.

Ἐπανελθὼν εἰς Γερμανίαν καὶ κατεχόμενος ὅλως ὑπὸ τῶν θελητήρων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἧς οἱ φθόγγοι ἦσαν ἔναυλοι ἐτι εἰς τὴν ἀκοὴν αὐτοῦ, ἐπεδόθη ἀνευδότης εἰς τὴν ἐκμάθησιν αὐτῆς διδασκόμενος μέχρι τῆς χθὲς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀξίου διδασκάλου. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα τῶν 4 ἐτῶν διήλθε μετὰ τοῦ διδάσκοντος τοὺς δοκιμωτάτους ποιητὰς καὶ πεζογράφους τῆς νέας Ἑλλάδος καὶ ἀπεστήθισε πολλὰ ἑλληνικὰ ποιήματα, προτιμῶν τὰ ἐν δημῷδεῖ γλώσση γεγραμμένα καὶ ἰδίως τοὺς ἡχηροὺς στίχους τοῦ Βαλκαριτοῦ, καὶ δὴ τὸν Βλαχάβην, τὸν Σαρμούιλ, τὸν Δῆμιον καὶ ἄλλα γνησίως ἑλληνικὰ ἔργα τοῦ ἀληθοῦς ἑθνικοῦ τῆς Ἑλλάδος ποιητοῦ. Καὶ ποτε ἐν ὄρα σχολῆς μετέφρασεν εἰς γερμανικοὺς στίχους τὸν *Typhlὸν Ἐπαύτην* τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου. Ἐξέποννησε δὲ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐγκύψας

τὴν μετάφρασιν τοῦ Φιέσκου, ἔργου παρέχοντος μεγίστας δυσχερείας κατὰ τὴν μεταγλώττισιν, ὡς δύναται νὰ βεβαιώσῃ πᾶς ὁ χάριν ἀσκήσεως περὶ τὴν γερμανικὴν μελετήσας ἢ μεταφράσας ἀποσπάσματα ἐξ αὐτοῦ. Καὶ τὴν μετάφρασιν ταύτην τὴν γενομένην ἑλληνιστὶ ὑπὸ ξένου ἀνακηρύττει ἐξαιρετόν αὐτὸς ὁ γεναρὸς πρῦτανις τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὁ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆς. Ἡ τοιαύτη κρίσις καὶ ἡ εὐμενὴς ὑποδοχὴ ἣς θέλει τύχῃ τὸ ἔργον τοῦ Γερμανοῦ πρίγκιπος παρὰ τῷ ἑλληνικῷ κοινῷ, θέλουσι βεβαίως ἐνθαρρύνει αὐτόν, ὅπως, καθὰ προτίθεται, ὡς τάχιστα φιλοτεχνήσῃ καὶ ἄλλου γερμανικοῦ δράματος τὴν μετάφρασιν, καὶ διὰ νέας ἡγεμονικῆς δωρεᾶς πλουτίσῃ τὴν ἀρτιγενῆ ἡμῶν λογοτεχνίαν.

Ὁ πρίγκιψ Βερνάρδος εἶνε τὴν σήμερον συνταγματάρχης καὶ διοικεῖ ἐν σύνταγμα τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς. Προσηνὴς τὸν χαρακτῆρα, μειλίχιος τοὺς τρόπους, εὐγενὴς τὴν καρδίαν ἐν πᾶσι, καταλείπει ταῦτα προκειμένου περὶ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, καὶ ὅπως συγκρατήσῃ ὑπὸ σιδηρᾶν πειθαρχίαν τοὺς ὑπ' αὐτὸν ὀπλίτας καθίσταται, λέγουσιν, ἔστιν ὅτε αὐστηρότερος καὶ βιαιότερος ἴσως τοῦ δέοντος. Τὸ κατ' ἐξοχὴν δὲ πληροῦν τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀδρότατον αἶσθημα εἶνε νῦν ἡ στοργὴ πρὸς τὸ μονογενὲς τέκνον, τὴν μικρὰν καὶ χαριεστάτην Φεοδώραν.

Ὡς εἶπον, ὁ πρίγκιψ τοῦ Σάξεν Μάινιγγεν ἐπεσκέψατο δις τὴν Ἑλλάδα. Κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ περιοδείαν ἦν ὄλως ξένος πρὸς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, κατὰ τὴν δευτέραν ἐνόει ἀτελῶς τοὺς ὀμιλοῦντας. Ἐπιχειρῶν τρίτην περιοδείαν ἐν προσεχεῖ μέλλοντι θέλει δυνηθῆν νὰ ἔλθῃ εἰς πλήρη συνάφειαν πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν κατέχων τόσον τελείως τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ. Γνωστὸς δ' ἐν τῷ ἐφεξῆς χρόνῳ καθιστάμενος καὶ δημοφιλῆς, ὁ εὐγενὴς τοῦ Φιέσκου μεταφραστής, θέλει τύχῃ ἐκ τοῦ σύγγεγυς θερμῆς καὶ ἐγκαρδίου δεξιότητος ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὅπερ καὶ μακρόθεν νῦν ἀπειθύνει πρὸς τὸν διαπρεπῆ φίλον αὐτοῦ βχθυτάτης εὐγνωμοσύνης χαιρετισμόν.

Ἐν Λειψία.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

Ὁ σκεπτόμενος ἄνθρωπος εἶνε κηρίον ἀνημμένον. Ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ νὰ φωτίζῃ, καταναλίσκεται.

Ἄληθὴς εὐτυχία διὰ τὸν ἄνθρωπον δὲν ὑπάρχει ἄλλη παρὰ ἐκείνη τὴν ὁποίαν παρέχει εἰς ἄλλους.

Ο ΥΠΟΥΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ὁ Ροβέρτος ἠσθάνετο τὴν ὄρεξιν νὰ θέσῃ ἀποτόμως τὸ τέμα τῆς συνομιλίας εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο. Ἐσέβετο ἀκόμη ἐν τῷ γυναιῷ ἐκείνῳ, ὅπερ νῦν καλῶς ἐγίνωσκε, τὴν ἰδανικὴν γυναικίαν, ἣν ἐπίστευεν ὅτι συνήντησεν εἰς τὸν βίον του, καὶ ἐφοβεῖτο μήπως ἀκουσίως ἤθελεν ἐκφύγει τῶν χειλέων του μετ' ἀποτόμου τινὸς φράσεως κανεὶς ἐκ τῶν λογισμῶν του, οἵτινες ἐβάρυνον τὸ στῆθός του.

— Μ' ἐννοεῖτε κλωῶς; ἐπανελάθει ἡ Ἑλλεν μετὰ βραχεῖαν σιγὴν. Εἶμαι ἡ κόμησσα Μομβρέν καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μὲ ἀναγνωρίζουν ὡς τοιαύτην.

— Ἐνόμιζα, ἀπήντησε τότε ψυχρῶς ὁ κόμης, ὅτι εἴχετε δεχθῆ τὴν συμφωνίαν...

— Τὴν συμφωνίαν; Ποίαν συμφωνίαν;

— Ν' ἀνκητήσῃ ἕκαστος ἡμῶν τὴν ἐλευθερίαν του! Ἡ Κυπριανὴ ν' ἀνήκῃ εἰς ἐμέ. Σεῖς νὰ λάβῃτε μέρος τῆς περιουσίας μου καὶ νὰ ἔχητε πλήρη ἐλευθερίαν βίου.

— Ναί, τὸ παρεδέχθη αὐτό, εἶνε ἀληθές, εἶπεν. Ἄλλ' ἦτο πλάνη. Εἶνε κάτι τι τὰ χρήματα· ἀλλ' εἶνε μηδὲν παραβαλλόμενα πρὸς τὸ ὄνομα. Πρὸς τούτοις ἐβαρύνθη πλέον νὰ μὴ δύναμαι ν' ἀσπασθῶ τὴν θυγατέρα μου. Τὸ ἐννοεῖτε αὐτό, δὲν εἶνε ἀληθές;

Ἄστραπὴ πατρικῆς στοργῆς ἔλαμψεν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Ροβέρτου, ἐνῶ δὲ ἐσυλλογίζετο τὴν Κυπριανὴν, τὸ χεῖλός του συνεστέλλετο ὑπὸ μειδιάματος συγκινήσεως, ἐν ᾧ ἐνυπῆρχεν ἡ ἐπιθυμία ἀσπασμοῦ.

— Πρέπει νὰ μ' ἐλησμόνησεν ἡ κόρη μου! Ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ πιστεύω ὅτι δὲν τὴν ἐκάματε ν' ἀπομάθῃ τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς της.

— Οἱ καλοὶ ἄνθρωποι, οἵτινες τὴν ἀνατρέφουν, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ κ. δὲ Μομβρέν, συνειθίζου νὰ τὴν διδάσκουν καθ' ἐσπέραν νὰ λέγῃ τὴν προσευχὴν της, εἰς τὴν ὁποίαν περιέχεται καὶ τὸ ὄνομά σας.

— Ἄ!.. εἶπεν ἡ Ἑλλεν.

Καὶ προσέθηκε σχεδὸν ἀποτόμως ἐν εὐχαριστῶν, τὸ ὅποιον ἐν τῇ ταχύτητι μεθ' ἧς ἐλέχθη ἐφαίνετο σκαῖόν.

Εἶτα διὰ μιᾶς:

— Θέλω νὰ ἰδῶ τὴν Κυπριανὴν! εἶπεν.

— Νὰ τὴν ἰδῆτε, ἔστω! Ἄφου δὲν πρόκειται νὰ τὴν ἀναθρέψετε!

— Ἄ, φίλτατέ μου Ροβέρτε! προσέξατε!.. Καθίστασθε αὐθάδης!.. Εἶνε ἐλάττωμα, τὸ ὅποιον